

BO'LAJAK MUSIQA O'QITUVCHILARINI MA'NAViy-MARIFIY FAOLIYATGA TAYYORLASH TEXNOLOGIYASI

Jalilova Ug'iloy Nuriddinovna

Annotatsiya. Mazkur maqola bo'lajak musiqa o'qituvchilarini ma'naviy-marifiy faoliyatga tayyorlash jarayonida qo'llaniladigan texnologiyalar va metodik yondashuvlarni o'rganishga bag'ishlangan. Musiqa o'qituvchisi nafaqat musiqiy ko'nikmalarni, balki shaxsiy va ijtimoiy mas'uliyatni rivojlantirishga ham xizmat qilishi zarur. Milliy va jahon musiqiy merosidan samarali foydalanish, ma'naviy qadriyatlar va umuminsoniy fazilatlarni talabalarga singdirish ta'lim jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi. Maqolada interaktiv o'qitish usullari, ijodiy muhitni shakllantirish, musiqa tarbiyaviy imkoniyatlari va pedagogik texnologiyalar keng tahlil qilinadi. Shuningdek, zamonaviy musiqa ta'limining yutuqlari va qiyinchiliklari, ilg'or tajribalar asosida takomillashtirish yo'nalishlari ham yoritiladi.

Kalit so'zlar: musiqa ta'limi, ma'naviy-marifiy faoliyat, milliy musiqa, pedagogik texnologiyalar, tarbiyaviy metodlar, ijodiy muhit, interaktiv usullar, kasbiy kompetensiya, shaxsiy fazilatlar.

Аннотация. Настоящая статья посвящена изучению технологий и методических подходов, применяемых в процессе подготовки будущих учителей музыки к духовно-нравственной деятельности. Учитель музыки должен не только развивать музыкальные навыки, но и способствовать формированию личной и социальной ответственности. Эффективное использование национального и мирового музыкального наследия, а также приобщение учащихся к духовным и общечеловеческим ценностям являются неотъемлемой частью образовательного процесса. В статье подробно рассматриваются интерактивные методы обучения, создание творческой атмосферы, воспитательные возможности музыки и педагогические технологии. Также освещаются достижения и трудности современной музыкальной педагогики, а направления совершенствования предложены на основе передового опыта.

Ключевые слова: музыкальное образование, духовно-нравственная деятельность, национальная музыка, педагогические технологии, воспитательные методы, творческая среда, интерактивные методы, профессиональная компетенция, личные качества.

Abstract. This article focuses on the study of technologies and methodological approaches used in preparing future music teachers for spiritual and moral activities. A music teacher must not only develop musical skills but also foster personal and social responsibility. The effective use of national and global musical heritage, along with instilling spiritual values and universal virtues in students, is an integral part of the

educational process. The article thoroughly analyzes interactive teaching methods, the formation of a creative environment, the educational potential of music, and pedagogical technologies. It also highlights the achievements and challenges of modern music education and offers ways for improvement based on best practices.

Keywords: music education, spiritual and moral activities, national music, pedagogical technologies, educational methods, creative environment, interactive methods, professional competence, personal qualities.

Kirish

Bugungi jamiyatda ma'naviy va axloqiy qadriyatlarni mustahkamlashda ta'limning o'рни beqiyosdir. Musiqa ta'limi esa bu jarayonning muhim bo'lagi hisoblanib, yoshlarning estetik didini shakllantirish, ularning ichki dunyosini boyitish va ijtimoiy mas'uliyatni oshirishda muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Musiqa o'qituvchilarining kasbiy faoliyati o'quvchilarga nafaqat musiqiy bilim berish, balki ularni ma'naviy barkamol shaxs sifatida shakllantirish bilan ham bog'liq. Shu bois, musiqa o'qituvchilarini nafaqat musiqiy, balki ma'naviy-marifiy faoliyatga tayyorlash zarurati mavjud.

Maqolaning asosiy maqsadi – bo'lajak musiqa o'qituvchilarini ma'naviy-marifiy faoliyatga tayyorlash texnologiyalarini tahlil qilish, ularning samarali qo'llanilishiga oid tavsiyalar ishlab chiqish va ilg'or tajribalarni yoritishdir.

Ma'naviy-marifiy faoliyatning musiqa ta'limidagi o'рни

Ma'naviy-marifiy faoliyat – bu o'quvchilarning axloqiy va ijtimoiy qadriyatlarini shakllantirishga qaratilgan tarbiyaviy jarayon bo'lib, musiqa ta'limida uning ahamiyati nihoyatda kattadir. Musiqa faqatgina estetik zavq beruvchi san'at turi emas, balki u tarbiyaviy ahamiyatga ham ega. Ayniqsa, milliy musiqa yoshlarga o'zlikni anglash, ajdodlar merosini qadrlash va vatanga muhabbat hissini uyg'otishga yordam beradi.

Musiqa o'qituvchilarining asosiy vazifasi – o'quvchilarni milliy va jahon musiqasi yutuqlari bilan tanishtirish, ularning musiqaga qiziqishini oshirish va shaxsiy rivojlanishiga ko'maklashishdir³⁵. Ushbu jarayon nafaqat ta'limiy, balki tarbiyaviy omillarni ham o'z ichiga oladi. Shunday qilib, musiqa ta'limi yosh avlodni faqat ijodiy jihatdan rivojlantirmasdan, ularning ma'naviy kamoloti uchun ham xizmat qiladi.

Bo'lajak musiqa o'qituvchilarini tayyorlash texnologiyalari

1. Interaktiv metodlar va o'qitish usullari

Musiqa ta'limida interaktiv metodlardan foydalanish jarayonni yanada qiziqarli va samarali qiladi. Quyidagi interaktiv usullar musiqa o'qituvchilari tayyorgarligida keng qo'llaniladi:

- “Case study” – talabalar turli musiqiy vaziyatlarni tahlil qilib, muammolarni hal qilishga harakat qiladi.

³⁵ Abdullayeva M. M. “Pedagogik texnologiyalar va innovatsiyalar”. – T.: O'zbekiston milliy universiteti nashriyoti, 2020.

- Rolli o‘yinlar – o‘quvchilar o‘zlarini musiqiy pedagogik jarayon ishtirokchilari sifatida sinab ko‘radi. Bu esa ularning ijtimoiy va pedagogik ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

- Muloqotga asoslangan metodlar – talabalarning mustaqil fikrlash va jamoada ishlash qobiliyatini oshiradi.

2. *Ijodiy muhit va pedagogik hamkorlikni tashkil etish*

Ijodiy muhit o‘quvchilarni musiqa san’atiga jalb qilishning asosiy vositalaridan biridir. Dars mashg‘ulotlarini ijodiy muhitda tashkil etish orqali o‘qituvchi o‘quvchilarning musiqiy qobiliyatlarini ochib berishi va ularni ijodiy faoliyatga qiziqtirishi mumkin³⁶. Masalan, talabalarning musiqiy guruhlarda ishtirok etishi, ochiq konsertlar uyushtirish ijodiy muhitni yanada mustahkamlaydi.

3. *Milliy va jahon musiqa merosini uyg‘unlashtirish*

Milliy musiqaning o‘quvchilarga tarbiyaviy ta’siri nihoyatda kuchli bo‘lib, ular orqali yoshlarga ajdodlarning madaniy merosini yetkazish mumkin. Shu bilan birga, jahon musiqasi asarlarining o‘rganilishi madaniy xilma-xillikni tushunish va boshqa xalqlar san’atiga hurmat bilan qarashni shakllantiradi. O‘qituvchi ushbu ikki yo‘nalishni uyg‘unlashtirgan holda, ta’lim jarayonini samarali tashkil etishi mumkin.

4. *Axloqiy va kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish*

Musiqa o‘qituvchilari shaxsiy fazilatlar va kasbiy mahoratni birlashtirgan holda faoliyat yuritishlari lozim. Bu jarayonda quyidagi ko‘nikmalarni rivojlantirish alohida ahamiyat kasb etadi:

- Didaktik mahorat – bilimlarni to‘g‘ri va samarali tarzda yetkazish.
- Ijodiy yondashuv – har bir o‘quvchining qobiliyatlarini inobatga olgan holda ta’lim berish.
- Tarbiyaviy ta’sir ko‘rsatish – o‘quvchilarning ma’naviy dunyosiga ijobiy ta’sir o‘tkazish³⁷.

Zamonaviy texnologiyalar va musiqa ta’limining yutuqlari

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar musiqa ta’limida keng qo‘llanilmoqda. Virtual musiqa darslari, interaktiv platformalar va elektron resurslardan foydalanish o‘qitish jarayonini yanada qulaylashtiradi. Musiqa o‘qituvchilarini tayyorlashda raqamli vositalardan foydalanish ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatini samarali olib borishiga ko‘maklashadi³⁸.

Xulosa va tavsiyalar

³⁶ Fayzullayev A. A. “Musiqa va tarbiya: Estetik ta’lim asoslari”. – Samarqand: Zarafshon, 2018.

³⁷ Xidirova S. R. “Milliy musiqa va jahon madaniyati”: Musiqa o‘qituvchilari uchun qo‘llanma. – Toshkent: O‘qituvchi, 2019.

³⁸ Maxmudov R. “Ta’limda ijodiy yondashuvning ahamiyati”. – Toshkent: Iste’dod, 2022.

MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS

Bo'lajak musiqa o'qituvchilarini ma'naviy-marifiy faoliyatga tayyorlashda milliy musiqa merosi va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni uyg'unlashtirish katta ahamiyatga ega. Musiqa ta'limi faqat bilim berishga emas, balki o'quvchilarning shaxsiy va ma'naviy rivojlanishiga ham xizmat qilishi lozim. Shu sababli musiqa o'qituvchilarini tayyorlashda ijodiy muhit yaratish, interaktiv usullardan foydalanish va pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirish ustuvor vazifalardandir.

Tavsiyalar:

1. Musiqa o'qituvchilarining ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorgarligini oshirish uchun maxsus dasturlar ishlab chiqish.
2. Ta'lim jarayoniga zamonaviy raqamli vositalarni joriy qilish va ulardan samarali foydalanish.
3. O'qituvchilarni xalq va milliy musiqaga qiziqtirish, ularning shaxsiy ijodkorlik salohiyatini rivojlantirishga ko'maklashuvchi loyihalar va ko'rik-tanlovlar tashkil etish.
4. Ijtimoiy hamkorlikni kengaytirish maqsadida madaniy va ta'lim muassasalari bilan qo'shma loyihalarni yo'lga qo'yish.
5. Pedagoglarning kasbiy rivojlanishiga ko'maklashish uchun doimiy ravishda malaka oshirish kurslari va seminarlar tashkil qilish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullayeva M. M. "Pedagogik texnologiyalar va innovatsiyalar". – T.: O'zbekiston milliy universiteti nashriyoti, 2020.
2. Fayzullayev A. A. "Musiqa va tarbiya: Estetik ta'lim asoslari". – Samarqand: Zarafshon, 2018.
3. Xidirova S. R. "Milliy musiqa va jahon madaniyati": Musiqa o'qituvchilari uchun qo'llanma. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
4. Maxmudov R. "Ta'limda ijodiy yondashuvning ahamiyati". – Toshkent: Iste'dod, 2022.